

De economische en maatschappelijke waarde van vrijwilligerswerk

In deze Goed Bestuur geeft staatssecretaris Bos in een interview aan dat arbeidsparticipatie maatschappelijk gezien voor hem belangrijker is dan vrijwilligerswerk. Hij is bang dat een te forse fiscale faciliteit voor vrijwilligerswerk deze arbeidsparticipatie zou belemmeren. Hoewel ik positief ben over zijn ideeën met betrekking tot de winstbelasting, herbestedingsreserve en subsidies kan ik niet anders dan kanttekeningen zetten bij zijn uitspraken over vrijwilligerswerk. De economische, sociale en maatschappelijke effecten van vrijwilligerswerk zijn minstens zo belangrijk als die van arbeidsparticipatie.

Maar eerst even over giften en belastingen. Non-profit organisaties zijn private organisaties met een publieke doelstelling. In principe verrichten deze organisaties dus dezelfde soort publieke activiteiten als de overheid anders via belasting direct of via subsidie indirect zou financieren. Dat is de ratio achter de aftrek van giften en in veel landen om ons heen vrijstelling van belastingen voor non-profit organisaties. Eventuele overschotten moeten worden aangewend voor het bereiken van de publieke doelstelling en mogen niet aan leden of aandeelhouders worden uitgedeeld. Maar ook non-profit organisaties moeten 'winst' maken om te kunnen investeren, te vernieuwen en te overleven. Als samenleving moeten we natuurlijk wel waakzaam zijn voor 'for-profits in disguise', dat zijn winstgerichte organisaties die de non-profit status misbruiken om belastingen te omzeilen. Wolven in schaapskleren!

Nu vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk heeft een andere waarde dan beroepsmatig werk, maar niet een mindere waarde. Bezien vanuit het perspectief van de samenleving heeft vrijwilligerswerk waarde vanuit drie oogpunten:

1. De economische waarde van de output van het vrijwilligerswerk door kostenbesparing en/of kwaliteitsverhoging;
2. De economische en maatschappelijke waarde van het doen van vrijwilligerswerk doordat mensen kunde, kennis en kennissen op doen;
3. De sociaal-economische en politieke waarde doordat vrijwilligerswerk bijdraagt aan sociaal kapitaal waardoor leven, besturen en zaken doen een stuk soepeler wordt.

De economische waarde van de output van het vrijwilligerswerk uit zich in goedkoper sporten bij een vereniging of een hogere waardering van de cliënt voor het bezoekwerk door een vrijwilliger van De Zonnebloem. Deze economische waarde wordt vaak berekend aan de hand van de vervangingswaarde (het aantal gewerkte vrijwilligersuren maal een redelijk uurtarief voor de werkzaamheden). Uit onderzoek volgens de Volunteer Investment and Value Audit in onder andere Nederland en het Verenigd Koninkrijk blijkt dat iedere gulden die in vrijwilligers wordt geïnvesteerd volgens de vervangingswaarde tussen de 3 tot 13,5 gulden oplevert.

De waarde van het doen van vrijwilligerswerk wordt onder andere benut door de overheid in sociale activering en andere projecten maar ook door studenten op de universiteit als ze cv-jagen! Vrijwilligerswerk blijkt voor mensen een duidelijke functionele waarde te hebben op vier verschillende gebieden: waarde-expressie, sociale aanpassing, carrière en ego-defensief. Door het doen van vrijwilligerswerk voelen mensen zich steviger, gelukkiger en bereiden mensen zich voor op de arbeidsmarkt! Vrijwilligerswerk draagt bij aan de 'employability' van de Nederlanders.

De sociaal-economische en politieke waarde van het vrijwilligerswerk is in ons land waarschijnlijk enorm. Mede als gevolg van het doen van vrijwilligerswerk en hoge aantallen lidmaatschappen scoort ons land hoog op de (imaginaire) internationale beurs van sociaal kapitaal. Bij sociaal kapitaal gaat het om een conglomeraat van netwerken, normen en

onderling vertrouwen dat samenwerking bevordert. (Overigens is de richting van de relatie niet eenduidig: maakt vrijwilligerswerk vertrouwen of leidt vertrouwen tot het doen van vrijwilligerswerk. Een kip of ei discussie). Sociaal kapitaal zorgt ervoor dat het poldermodel functioneert en dat handel drijven relatief eenvoudig is zonder allerlei zware inspanningen om elkaar te controleren!

Nu het vraagstuk van de fiscale faciliteiten. Het geven van een belastingvrije beloning aan vrijwilligers is volgens mij niet wenselijk en strikt genomen ook niet toegestaan. De zogenaamde vrijwilligersvergoeding is een maximale onkostenvergoeding waar geen bewijslast van daadwerkelijke kosten tegenover hoeft te staan. Organisaties kunnen ofwel daadwerkelijk aangetoonde kosten vergoeden of werken met een vaste vergoeding tot het genoemde maximum. Overigens snap ik niet waarom een vrijwilliger maar in 1 organisatie gebruik kan maken van deze faciliteit. De faciliteit is toch vooral bedoeld om het organisaties administratief eenvoudiger te maken!

Het mogelijk maken van een fiscaal voordeel bij zowel het geven van geld, tijd als dingen (stoelen, computers) is volgens mij de aangewezen methode. Soms werkt het al zoals bij het als gift aftrekken van niet gedeclareerde onkosten, zoals kilometers. Voor organisaties levert dit wel extra administratie op maar een analoog systeem kan worden opgezet voor de uren die mensen aan een organisatie geven!

Kortom, staatssecretaris Bos heeft ongelijk met het hoger waarden van arbeidsparticipatie boven vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk draagt bij aan de economische bloei van ons land. Niet zozeer omdat vrijwilligers geld uitsparen maar vooral omdat vrijwilligerswerk waarde toevoegt!